

EVROPSKI INVALIDSKI FORUM 1997-2007: DESET LET BOJA ZA PRAVICE INVALIDOV

Naj diskriminacija invalidov postane preteklost Boj proti diskriminaciji invalidov je vprašanje, ki je pomembno za VSE.

Leta 1997 so se evropske in nacionalne organizacije invalidov in staršev invalidov, ki se niso mogli sami zastopati, združile in ustanovile Evropski invalidski forum (EDF).

Evropski invalidski forum je neodvisna in edinstvena platforma v Evropi, ki igra proaktivno vlogo v odnosu do ustanov Evropske unije in njenih oblikovalcev odločitev ter si prizadeva varovati in braniti pravice invalidov. Njeni cilji in vsakdanje dejavnosti so zastavljeni tako, da vplivajo na zakonodajo Evropske unije, saj ima vsaka odločitev in pobuda Evropske unije neposreden vpliv na vsakdanje življenje evropskih invalidov na vseh ravneh.

Minilo je desetletje, odkar smo začeli z našim bojem. Danes se lahko invalidi in starši invalidov, ki se ne morejo sami zastopati, s ponosom ozremo nazaj na naše prispevke k napredku na področju pravic invalidov v Evropi. Vendar pa se moramo danes ozreti tudi v prihodnost in še naprej vplivati na krepitev nediskriminacijskih zakonodajnih ukrepov v Evropi, da bi zagotovili, da polna vključenost invalidov v družbo postane resničnost. To mora postati naš cilj, kajti invalidnost je vprašanje človekovih pravic, ki je pomembno za vse nas.

INVALIDNOST ZA KULISAMI ...

- Invalidi niso nepomembna manjšina: več kot 50 milijonov državljanov EU je invalidov, kar predstavlja več kot **10% prebivalstva Evropske unije**.
- **V vsaki četrti družini** je en družinski član invalid.
- V primerjavi z neinvalidi imamo **dvakrat več možnosti, da ne bomo dosegli tercialne izobrazbe**.
- Številni otroci z invalidnostmi nimajo enakih možnosti **dostopa do izobraževanja**.
- Manj verjetnosti je, da bo naš vir **dohodkov** plača, in več verjetnosti, da bodo to socialni prejemki. Poleg tega je naš dohodek **na splošno znatno nižji** od dohodka neinvalidov.
- Srečujemo se z **dvakrat višjo brezposelnostjo** kot neinvalidi.

- Živimo v **nedostopnem okolju**, in to kljub dejstvu, da skupaj z drugimi osebami z začasno zmanjšano gibljivostjo predstavljamo 40 % prebivalstva.
- **Vsak drugi invalid se nikoli ni udeležil prostočasnih, kulturnih ali športnih dejavnosti** in ni nikoli imel dostopa do gledališč, kina, koncertov, knjižnic ...
- Srečujemo se z **izolacijo in predsodki**.
- Več kot 200,000 invalidov **je prisiljenih živeti v zaprtih ustanovah**, kjer nimajo možnosti izbire in so jim odvzete najbolj temeljne človekove pravice.
- **Prost pretok ljudi** v Evropski uniji je za nas zgolj ideal, saj nam ovire večinoma preprečujejo, da bi zapustili kraj, kjer živimo.

1997-2007: DESET LET UTIRANJA POTI

Prvi dosežek Evropskega invalidskega foruma v letu 1997, ki je odprl vrata v novo obdobje za invalide v Evropi, je bilo sprejetje nediskriminacijskega člena 13 Amsterdamske pogodbe, ki je pomenilo prvo in edinstveno pravno obvezujočo prepoved diskriminacije na podlagi invalidnosti v Pogodbi o Evropski uniji. S tem pomembnim korakom je bila ustanovljena pravna podlaga za zaščito invalidov pred diskriminacijo in Evropska unija je postala odgovorna za doseganje tega cilja. Vendar pa tak dosežek ne bi bil mogoč brez množičnega aktiviranja invalidov in njihovih reprezentativnih organizacij.

Po desetih letih intenzivnega dela na ravni Evropske unije in na nacionalni ravni ima Evropski invalidski forum za seboj neštete evropske pobude in zakonodajne odločitve, ki so in bodo še naprej spremenile življenje invalidov po vsej Evropi:

- Vse več evropskih mest ponuja dostopen javni prevoz osebam z zmanjšano gibljivostjo, s čemer prispevajo k njihovi samostojnosti in mobilnosti;
- delodajalci morajo izvajati postopke zaposlovanja na podlagi načela enakih možnosti in ponuditi prilagoditev delovnega mesta glede na potrebe invalida;
- invalid lahko sproži pritožbeni postopek, če je med prijavo na delovno mesto ali usposabljanje doživel diskriminacijo s strani delodajalca;
- vse več javnih spletnih strani je dostopnih invalidom;
- vse več dvigal je oblikovanih tako, da izpolnjujejo standarde dostopnosti;
- vse več proizvodov in storitev informacijske in komunikacijske tehnologije, kot so mobilni telefoni, računalniška strojna in programska oprema itd. je zdaj dostopnih slepim in slabovidnim osebam;

- euro kovanci in bankovci so najdostopnejša valuta v Evropi za osebe z okvarami vira;
- vse več zdravil se prodaja z informativnim označevanjem v Braillovi pisavi;
- invalidi imajo pravico do celovite kakovostne storitve asistenc pri letalskem potovanju od letališča odhoda do letališča prihoda;
- Evropsko leto invalidov 2003 je kot pobuda Evropskega invalidskega foruma pomenilo priložnost za ozaveščanje o invalidnosti od evropske do lokalne ravni in v različnih državah Evropske unije so izvedli številne vladne in zakonodajne pobude;
- pri oddaji javnih naročil za proizvode ali storitve morajo javni organi upoštevati zahteve po dostopnosti za invalide;
- pri 35 % sredstev EU za regionalna in lokalna območja je treba upoštevati načela nediskriminacije in polne dostopnosti za invalide.
- Mednarodna konvencija o pravicah invalidov, ki jo je Evropski invalidski forum močno podprl in ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov decembra 2006, je prvi pravno zavezujoč mednarodni instrument, ki velja za Evropsko unijo in njene države članice.

2007 IN NAPREJ: MORAMO SE AKTIVIRATI, DA BI ZAŠČITILI SVOJE PRAVICE!

> Dostop do pravnega varstva, pravna sposobnost in enakost pred zakonom

Invalidi bi morali imeti tako kot vsi drugi evropski državljani pravico do enakosti pred zakonom. V skladu z obstoječimi mednarodnimi dokumenti o človekovih pravicah moramo imeti pravico do pravne sposobnosti in, kadar je to potrebno, do podpore, ki bi nam omogočila uživanje vseh vidikov te pravne sposobnosti, vključno s pravico do lastnine, do vodenja lastnih financ, sprejemanja odločitev in izbir, ki vplivajo na naše življenje, ter do sodelovanja v družbi.

> Izobraževanje za vse

Otroci in odrasli z invalidnostmi moramo imeti možnost **enakega dostopa** do izobraževanja, možnost prejemanja izobraževanja, bodisi v okviru posebnega ali rednega programa, v **vkjučujočem okolju**, in možnost **izbire** pri odločitvah o naših izobraževalnih potrebah in željah, ki jih sprejmemo skupaj z našimi družinami.

> Enaka obravnava pri zaposlovanju

Tako kot drugi državljani moramo imeti možnost **enake obravnave**, ko se prijavimo na delovno mesto ali ga želimo ohraniti. Poleg tega moramo imeti tudi pravico do **enakega plačila in pravice** glede enakega poklicnega statusa in

usposobljenosti. Delodajalci morajo biti pripravljeni prilagoditi delovno mesto glede na potrebe invalida.

> **Socialna zaščita vključno s socialno varnostjo**

Invalidi imamo pravico do enakih možnosti selitve v drugo državo EU za namene študija, dela, združitve družinskih članov itd. Za to pa je treba odpraviti ovire v sistemih socialne zaščite.

> **Neodvisno življenje v skupnosti in sprejemanje lastnih življenjskih izbir**

Tako kot drugi državljani moramo imeti možnost, da živimo v kraju, ki si ga sami **izberemo**, da sami sprejemamo **soje odločitve**, da uporabljamo storitve, ki nam omogočajo **neodvisnost** in **enakopravno vključenost** (na primer pravica do osebne asistence). Družinam je treba priznati ključno vlogo pri življenjskih izbirah, izobraževanju in socialnem vključevanju otrok z invalidnostmi in oseb s potrebo po popolni oskrbi, ki se ne morejo sami zastopati. Zagotoviti je treba vire financiranja in podporo, prilagojeno potrebam invalidov in njihovih družin.

> **Dostop do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe**

Tako kot drugi državljani, zlasti ker sta ogrožena naša telesna in duševna celovitost, moramo imeti pravico dostopa do **kakovostnih, učinkovitih in cenovno sprejemljivih zdravstvenih in skrbstvenih storitev**, prilagojenih potrebam in volji vsakega posameznika, vključno z zgodnjim diagnosticiranjem, pravočasnim ukrepanjem, rehabilitacijo in zagotavljanjem potrebnih sredstev za naš optimalen razvoj.

> **Dostop do blaga in storitev**

Tako kot drugi državljani moramo imeti možnost izbirati med enakim celotnim izborom blaga in storitev in uživati njegove koristi. Sprejeti je treba zakonodajne ukrepe, da se zagotovi, da se vse blago in storitve oblikujejo in dobavijo tako, da so v celoti dostopni v skladu z **načelom "oblikovano za vse"**.

> **Dostop do kulture, prostočasnih dejavnosti in športa**

Tako kot drugi državljani moramo imeti možnost **polno sodelovati** v vseh kulturnih, prostočasnih in športnih dejavnostih, ki morajo biti v celoti dostopne. Imeti moramo tudi možnost, da se kulturno in umetniško izražamo.

> **Dostop do javnega prevoza**

Tako kot drugi državljani moramo imeti možnost, **da svobodno in neodvisno potujemo** z avtobusom, vlakom, letalom ali ladjo do izbrane destinacije.

> **Dostop do javne infrastrukture**

Tako kot drugi državljani moramo imeti možnost polnega, svobodnega, neodvisnega in varnega dostopa, tudi v spremstvu psa vodnika slepih ali spremljevalnega psa invalidov, do vseh **javnih zgradb in javnih površin**, kot so

parki, igrišča, restavracije, kavarne, gledališča, nakupovalna središča, muzeji, ali kateri koli del **grajenega okolja**, kot so pločniki, ceste in prehodi za pešce. Sprejeti je treba zakonodajne ukrepe, da se zagotovi polna dostopnost grajenega okolja v skladu z **načelom "oblikovano za vse"**.

> Dostopnost komunikacij in informacij

Tako kot drugi državljani moramo imeti poln dostop do **vseh informacij** v zasebnem in javnem sektorju v dostopnih oblikah (elektronska oblika, pisna oblika, Braillova pisava, povečan tisk, znakovni jezik, zvočna oblika, podnapisi, lahko razumljivo besedilo). Omogočen nam mora biti dostop do celotnega obsega **orodij za elektronsko komunikacijo**, ki je na voljo na trgu, kar nam omogoča polno sodelovanje v družbi v socialnem in ekonomskem smislu.

> **Prepoved diskriminacijskega in stereotipnega dojetja invalidov**
Ženske in moški, ki smo invalidi, pozivamo k **spoštovanju našega dostojanstva** v političnem in javnem življenju, oglaševanju in v sredstvih javnega obveščanja.

> Enak dostop do volitev in sodelovanja v volilnih kampanjah

Tako kot drugi državljani moramo imeti pravico svobodno in neodvisno uresničevati svoje volilne pravice (vključno s pravico do tajnega glasovanja in zagotovitvijo dostopnih volišč, volilnih materialov in dokumentov) in pravico biti voljeni na javne funkcije.

INVALIDSKO GIBANJE ZAHTEVA:

1. **celovito nediskriminacijsko zakonodajo, ki bo ščitila invalide**, odpravila obstoječe ovire, preprečila ustvarjanje novih ovir, dosegla enake možnosti in enako sodelovanje v vseh vidikih življenja;
2. **hiter postopek podpisa in ratifikacije Mednarodne konvencije o pravicah invalidov** s strani Evropskih skupnosti in držav članic Evropske unije;
3. konkretne ukrepe, cilje in namene, ki bodo otrokom z invalidnostmi zagotovili **enako obravnavo v izobraževanju** in sodelovanje v družbenem življenju prek regionalne, nacionalne in evropske politike;
4. konkretne ukrepe, cilje in namene, ki bodo zagotovili **enako obravnavo pri zaposlovanju** prek regionalne, nacionalne in evropske politike;

5. nacionalne reforme, namenjene **deinstucionalizaciji invalidov in zagotavljanju možnosti za neodvisno življenje in vključevanje v skupnost** s pomočjo kakovostnih in cenovno sprejemljivih storitev, katerim so namenjena ustrezna sredstva, tudi na ravni Evropske unije;
6. osnovne standarde **dostopnosti in zahteve po nediskriminaciji v vseh instrumentih financiranja**, tudi na ravni Evropske unije, da bi preprečili ustvarjanje novih ovir;
7. **dejstva in številke o invalidnosti**, ki bodo odražala dejanske razmere in življenjske pogoje invalidov v Evropi in zagotavljala dobro podlago za razvoj zakonodajnih ukrepov in pobud za učinkovito zaščito naših pravic;
8. **enotne standarde in zakonodajo, da se zagotovi poln dostop do proizvodov in storitev** po vsej Evropski uniji.

Evropski invalidi pozivamo Evropsko unijo, nacionalne, regionalne in lokalne oblasti, da v tesnem sodelovanju z vsemi akterji civilne družbe odpravijo diskriminacijo v analih evropske zgodovine!

NAREDI KORAK, PRISPEVAJ K SPREMEMBI

Samo minuta vašega časa lahko spremeni življenje več kot 50 milijonov ljudi

PODPISI se na www.1million4disability.eu

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE (NSIOS)

»NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV«

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) je ustanovljen skladno z določili 25. in 26. člena zakona o invalidskih organizacij in združuje 20 nacionalnih invalidskih organizacij, od katerih jih ima 17 status reprezentativnosti za določeno skupino invalidov. Vključene invalidske organizacije zastopajo interese okoli 98,5% vseh organiziranih slovenskih invalidov ter delujejo v več kot 220 lokalnih društvih v slovenskem prostoru.

Z vključitvijo Republike Slovenije v EU je NSIOS postal tudi polnopravni član Evropskega invalidskega foruma (European Disability Forum - EDF) s proaktivno funkcijo, kar pomeni da povzemamo vse zasnove sodobne evropske invalidske politike, hkrati pa posredujemo tudi specifične slovenske invalidske interese in aktualizirane vsebine, ki se vključujejo v oblikovanje novih sistemskih rešitev, ki so po svoji naravi obvezne za našo državo.

Predstavniki NSIOS so podprli odločitev EDF, da ob svoji 10. obletnici delovanja zbere 1.000.000 podpisov državljanov Evropske Unije, s čimer želimo odpreti nove poti za uveljavljanje splošnih in posebnih pravic invalidov z množico ukrepov, ki so obrazloženi v deklaraciji EDF za zbiranje tako izražene podporne volje državljanov držav članic EU.

Slovenski invalidi popolnoma soglašamo s celotno vsebinsko opredelitvijo v kateri so razčlenjeni številni razlogi in upravičeni cilji za zbiranje odmevne državljanske podpore. Slovensko invalidsko varstvo je namreč po civilizacijskih zasnovah primerljivo z najboljšimi dosežki na področju invalidskega varstva v najuspešnejših ter najučinkovitejših državah EU in so tako njihovi cilji hkrati tudi naši cilji.

Navkljub primerljivim dosežkom slovenske države na področju invalidskega varstva, ki so izpostavljeni tudi kot primeri dobre prakse, ko se primerjajo dosežki posameznih članic EU, smo poleg prijaznega razumevanja in podpore, prav tako

deležni ponavljajočega pritiska posameznikov iz vsakdanje politične prakse za zmanjševanje pravic slovenskih invalidov ter krnjenje avtonomne vloge invalidskih organizacij, v času, ko se na primer Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije približujeta skoraj 100. letni tradiciji organiziranega delovanja. Na drugi strani pa želimo razvoj večkrat ovira prenizka ozaveščenost širše javnosti o življenju in delu invalidov ter o njihovih značilnih potrebah za doseganje enakih možnosti pri neodvisnem življenju invalidov.

Ko izpostavljamo aktualne slovenske teme na področju invalidske politike, posegamo po izboru vsebin in ciljev, za katere trenutno ocenjujemo, da so največjega in ključnega pomena za ohranjanje dosedanjega uspešnega razvoja invalidskega varstva in ki odločilno pogojujejo implementacijo zelo natančnih opredelitev ravnokar podpisane Konvencije o pravicah invalidov, ki je bila sprejeta 13.12.2006 na 61. zasedanju generalne skupščine OZN. Ob tem se invalidi zavedamo finančnih omejitev slovenske države in zato menimo, da smo s svojim aktivnim delovanjem dolžni tudi sami prispevati k urejanju svojega socialnega položaja in posledično tudi k večji učinkovitosti celotne slovenske družbe.

Kakor naši državljani na splošno, si tudi invalidi želimo kvalitetnejše življenje, vendar se iz dneva v dan srečujemo z realnimi težavami v obliki diskriminacije na podlagi invalidnosti, ki so večkrat za neinvalidne državljane neopazne. Zato se na vas obračamo z iskreno prošnjo, da si vzamete še minuto časa in poleg peticije EDF podpišete še peticijo slovenskih invalidov ter tako prispevate k vzpostavljanju enakih možnosti za invalidne državljane.

VAŠ PODPIS

**zanesljivo prispeva k ohranjanju in izboljšanju pogojev
za življenje več kot 104.000 slovenskih invalidov**

HVALA!

več informacij na www.nsios.si